

Зозуля Ірина Євгеніївна
кандидат педагогічних наук, доцент кафедри мовознавства ВНТУ

Дячок Юлія Юріївна
педагог-організатор комунального закладу «Загальноосвітньої школи І-ІІІ ст. №3
імені Михайла Коцюбинського Вінницької міської ради»

ПАТРІОТИЧНЕ ТА ТРУДОВЕ ВИХОВАННЯ В РОЗВИТКУ ОСОБИСТОСТІ ШКОЛЯРА

Однією з найважливіших педагогічних закономірностей є та, що в процесі формування особистості, а отже, й підростаючого покоління, найефективніші шляхи пізнання – це від рідного до чужого, від близького до далекого, від національного до міжнародного, світового.

Система виховання постійно відтворює і поглиблює емоційно-естетичний, художньо-творчий, модальний та інтелектуальний компоненти свідомості рідного народу, створює умови для розвитку й розквіту природних задатків і талантів кожного громадянина України, формування духовного потенціалу – найвищої цінності нації та держави [2].

Важливу роль у соціалізації особистості відіграє шкільний освітній простір, де для цього створюються сприятливі умови, використовуються різні форми, засоби роботи, які мають допомогти сформувати особистість як найвищу цінність суспільства, здатну успішно соціалізуватися. Саме ця проблема є ключовою у працях І. Г. Єрмакова, Л. М. Назаренко, С. О. Моїсеєва, О. І. Пометун, О. В. Сухомлинської та ін. Про національно-патріотичне виховання зазначено у працях багатьох учених, серед них І. Д. Бех, Л. Д. Березівська, О. В. Боровик, Н. І. Дяченко В. А. Іноземцев, М. К. Калашніков, Г. П. Шевченко. Організовуючи життєдіяльність, школа в особі педагогів покликана забезпечити формування в учнів ціннісного ставлення до праці. В Україні проблему виховання ціннісного ставлення до праці досліджували такі автори: О. Биковська, Ю. Белов, А. Вихрущ, Н. Калініченко, Я. Кепша, Ю. Коломієць, І. Косик, М. Левківський, Г. Левченко, І. Матюша, Б. Мельнеченко, В. Назаренко, Л. Оршанський,

С. Павх, А. Пашинський, А. Рацул, Ф. Рискін, М. Рябухін, В. Савченко, В. Салієнко, Н. Слюсаренко, А. Терещук, І. Ткаченка, Ю. Туранов, Н. Шевченко, В. Шутяк та інші.

Одним із найсуттєвіших показників моральності людини є патріотизм. Без любові до Батьківщини, готовності примножувати її багатства, оберігати честь і славу, а за необхідності – віддати життя за її свободу й незалежність, людина не може бути громадянином. Як синтетична якість, патріотизм охоплює емоційно-моральне, дієве ставлення до себе та інших людей, до рідної землі, своєї нації, матеріальних і духовних надбань суспільства.

Патріотичні почуття дітей шкільного віку засновуються на їхньому інтересі до найближчого оточення (сім'ї, батьківського дому, рідного міста, села), яке вони бачать щодня, вважають своїм, рідним, нерозривно пов'язаним з ними. Важливе значення для виховання патріотичних почуттів у дітей має приклад дорослих, оскільки вони значно раніше переймають певне емоційно-позитивне ставлення, ніж починають засвоювати знання.

Патріотизм як моральна якість має інтегральний зміст. З огляду на це в педагогічній роботі поєднано ознайомлення дітей з явищами суспільного життя, народознавство, засоби мистецтва, практична діяльність дітей (праця, спостереження, ігри, творча діяльність та ін.), національні, державні свята.

Основними напрямками патріотичного виховання є [1, с. 196]:

- формування уявлень про сім'ю, родину, рід і родовід;
- краєзнавство;
- ознайомлення з явищами суспільного життя;
- формування знань про історію держави, державні символи;
- ознайомлення з традиціями і культурою свого народу;
- формування знань про людство.

Не можна ігнорувати значущості ознайомлення дітей з історією і сучасністю рідної країни, іншими суспільними явищами. Концепція шкільного виховання в Україні, сповідуючи історичний підхід до патріотичного виховання дітей шкільного віку, актуалізує його народознавчі, українознавчі та краєзнавчі напрями. На це орієнтують і різноманітні програми шкільного виховання.

Мета патріотичного виховання – це виховання свідомого громадянина, патріота, набуття молоддю соціального досвіду, високої культури міжнаціональних взаємин, формування у молоді потреби та уміння жити в громадському суспільстві, духовності та фізичної досконалості, моральної, художньо-естетичної культури. Мета формування патріотичних почуттів передбачає вироблення і зміцнення в свідомості кожного громадянина гордості за свою Вітчизну, її історію й традиції, готовності захищати її свободу.

До ефективних методів і форм організації патріотичного виховання належать: екскурсії вулицями рідного міста, до історичних пам'яток, визначних місць; розповіді вчителя; бесіди з цікавими людьми; узагальнюючі бесіди; розгляд ілюстративних матеріалів; читання та інсценування творів художньої літератури; запрошення членів родин у школу; спільні з родинами виховні заходи (День сім'ї, свято бабусь тощо); зустрічі з батьками за межами шкільного закладу, за місцем роботи тощо.

Важливим напрямом патріотичного виховання є прилучення до народознавства – вивчення культури, побуту, звичаїв рідного народу. Школярів ознайомлюють з культурними й матеріальними цінностями родини і народу, пояснюють зв'язок людини з минулими й майбутніми поколіннями, виховують розуміння смислу життя, інтерес до родинних і народних традицій.

Крім патріотичного виховання не менш вагому роль у розвитку особистості школяра відіграє й трудове виховання. **Трудове виховання підростаючого покоління** – одна з основних складових у формуванні особистості нової людини. Людина розвивається духовно й фізично тільки в праці [3, с. 6].

Трудове виховання – процес залучення школярів до різноманітних педагогічно організованих видів суспільно корисної праці з метою передання їм певного виробничого досвіду, розвитку в них творчого практичного мислення [3, с. 6].

Завдання трудового виховання зумовлені потребами існування, самоутвердження і взаємодії людини в суспільстві та природному середовищі. Воно покликане забезпечити:

– психологічну готовність особистості до праці (бажання сумнівно та відповідально працювати, усвідомлення соціальної значущості праці як обов'язку і духовної потреби, бережливості щодо результатів праці та повага до трудової діяльності);

– підготовки до праці (наявність загальноосвітніх і політехнічних знань, загальних основ виробничої діяльності, вироблення умінь і навичок, необхідних для трудової діяльності, підготовка до свідомого вибору професії).

Трудове виховання ґрунтується на принципах [5, с.142]:

– єдності трудового виховання і загального розвитку особистості (морального, інтелектуального, естетичного, фізичного);

– виявлення і розвиток індивідуальності в праці;

– високої моральності праці, її суспільно корисної спрямованості;

– залучення дитини до різноманітних видів продуктивної праці;

– постійності, безперервності, посильності праці;

– наявності елементів продуктивної діяльності дорослих у дитячій праці;

– творчого характеру праці;

– єдності праці та багатогранності життя.

Особливу увагу для формування засад патріотичного та трудового виховання в учнів якнайкраще можна втілити в життя під час проведення різних позакласних заходів. Саме позакласна виховна діяльність спрямована на виховання гармонійної особистості та заснована на законах творчості, які передбачають залучення дітей до реальної співтворчості, інтелектуального діалогу, гармонізації спілкування, успіху, можливості почуватися вільно.

Розроблена велика кількість позааудиторних виховних заходів, що сприяють кращому формуванню основ патріотичного та трудового виховання у школярів. Так, наприклад, у процесі позаурочної роботи діти поглиблюють знання з історії українського народу, його багатовікової боротьби за свободу і незалежність, власну державу («День захисника України», «День пам'яті жертв Голодомору», «День Збройних сил України»), з культури («Сім чудес України», «Шевченківський тиждень»), традицій, звичаїв, обрядів («День Святого Миколая», «Новорічні свята», «Андрієві вечорниці», «Масляна прийшла –

радість принесла», «Пасхальний тиждень»), з трудового виховання («Ми – майбутнє твоє, Україно!», «Безпечна праця – крок у щасливе майбутнє», «Твої трудові обов'язки») тощо.

Вдалим прикладом одного з таких виховних заходів є «Як дівчата ворожили або ярмарок ремесел». Автор – педагог-організатор КЗ «Загальноосвітньої школи I-III ст. ім. М. Коцюбинського ВМР» Дячок Ю.Ю. Під час виховного заходу учні знайомляться з такими поняттями як «гутник», «бортник», «бондар», «мірошник»; розширюють знання про минуле українського народу, трудові дії та знаряддя праці; закріплюють знання про побут та звичаї предків. Захід має на меті викликати почуття поваги до трудівників та прагнення сумлінно працювати; сприяти розвитку трудової активності і працьовитості школярів; поглибити у дітей усвідомлення того, що добробут нашої країни і всіх громадян примножується працею; виховувати в учнів почуття патріотизму (Додаток 1).

Отже, позакласна діяльність сприяє розвитку незалежного мислення, розробці прийомів співтворчості та інтелектуальної напруги, передбачає експериментування дітей, ігри, гнучке й гармонійне поєднання індивідуальної, групової та колективної діяльності, самостійної та педагогічно скерованої.

Прилучаючись до народознавства, діти поступово утверджуватимуться у думці, що кожен народ, у тому числі й український, має звичаї, які є спільними для всіх людей. Пізнаючи традиції, народну мудрість, народну творчість (пісні, казки, прислів'я, приказки, ігри, загадки тощо), розширюючи уявлення про народні промисли (вишивка, петриківський розпис, яворівська іграшка), вони поступово отримують більш-менш цілісне уявлення про втілену в художній і предметній творчості своєрідність українського народу. Водночас у дітей розширюються знання про характерні для рідного краю професії людей, про конкретних їхніх представників. При цьому вчитель повинен не стільки піклуватися про збагачення знань, скільки про їхнє творче засвоєння, розвиток почуттів дітей. У шкільному віці (особливо у молодшому) вони залюбки беруть участь у народних святах і обрядах, пізнаючи їхній зміст, розвиваючи художні здібності, навички колективної взаємодії.

Головним завданням національного виховання дітей шкільного віку є формування основ національної самосвідомості – відчуття належності до певної нації, яка виявляється в етнічному самовизначенні (віднесенні себе до певної етнічної групи). Основою національної самосвідомості є національні почуття – комплекс емоцій, які фіксують суб'єктивне ставлення людей до своєї нації, її потреб і норм життя, а також до інших народів [4, с. 18].

Справжні патріотичні почуття здатний виховувати високоосвічений, інтелігентний педагог-патріот, який разом з дітьми щиро радітиме успіхам вітчизняних спортсменів, артистів, учених, переживатиме їх невдачі. Такий педагог зуміє допомогти дітям усвідомити, що патріотизм є благородною пристрастю людини, він не має нічого спільного з національним егоїзмом.

Усе це активно сприятиме формуванню у дітей етики міжнаціонального спілкування, яка стосовно учня передбачає симпатію, доброзичливість, повагу до однолітків і дорослих різних національностей, їхніх національних традицій і звичаїв, інтерес до їхнього життя, культури.

В процесі навчання школярів при підготовці до трудової діяльності велике роль відіграє опора на їхні особисті спостереження й особистий досвід. Під час пояснення нового матеріалу й повторенні вивченого вчитель звертається до фактів і явищ, з якими учні стикаються на практиці, в процесі праці [5, с. 144].

Це не тільки допомагає міцному засвоєнню навчального матеріалу й розумінню навчальних основ виробництва, а й розвиває спостережливість, просторові уявлення, уяву як необхідний акт творчості.

Щоб підготувати учнів до засвоєння наукових основ техніки й технології виробництва, багато шкіл практикують завдання загальноосвітнього характеру. До таких завдань повинні бути включені відповідні дидактичні вимоги. Але одні ці завдання, навіть складені педагогічно продумано, не можуть забезпечити необхідну підготовку школярів до праці.

В цілях трудового виховання школярів використовуються такі засоби, як екскурсії, знайомство з досягненнями науки і техніки, розумування задач розрахунково-практичного характеру.

Навчання основ наук формує у школярів якість особистості, потрібні їм в праці і допомагають правильно зрозуміти свою роль в суспільстві.

Отже, в умовах сьогодення проблема реалізації та впровадження патріотичного виховання в Україні є найнеобхіднішим завданням для суспільства в цілому. Сучасні концепції національного виховання наголошують на важливості національної спрямованості освіти, її органічної єдності з українською історією і традиціями, на збереженні й збагаченні культури нашого народу. Не менш важливим для розвитку особистості школяра є й трудове виховання. Зміст трудового виховання учнів визначається навчальною програмою для кожного класу. Його особливості відображають поняття «трудова свідомість», «досвід трудової діяльності», «активна трудова позиція». Трудова свідомість особистості містить уявлення про ставлення до праці, участі у суспільно корисній праці, усвідомлення необхідності трудового самовдосконалення, систему знань, трудових умінь і навичок, зсування ролі праці у виборі майбутньої професії.

Література:

1. Кіриєнко Т. С. Національно-патріотичне виховання учнів загальноосвітньої школи в позакласній діяльності (з досвіду роботи Херсонської загальноосвітньої школи I-III ступенів №41 Херсонської міської ради) / Т. С. Кіриєнко // Таврійський вісник освіти. – 2015. – №4 (52). – С. 194 – 198.

2. Концепція національно-патріотичного виховання дітей та молоді. (Додаток до наказу Міністерства освіти і науки України від 16. 06. 2015 р. № 641) [Електронний ресурс]. – Режим доступу: http://osvita.ua/legislation/Ser_osv/47154/

3. Кращі виховні заходи. Сценарії / Упоряд. О. В. Гноїнська. – Х.: Веста, 2009. – 320 с. – (Рідна школа).

4. Соціалізація дітей та учнівської молоді в сучасному освітньому просторі: методичні рекомендації щодо реалізації обласної науково-методичної проблеми (Теоретико-методологічні засади соціалізації дітей та учнівської

молоді в сучасному освітньому просторі) / уклад. С. О. Моїсеєв, Л. М. Назаренко. – Херсон : КВНЗ «Херсонська академія неперервної освіти», 2013. – 50 с.

5. Туров М. П. Інноваційні системи навчання і виховання обдарованої особистості. Методичний посібник / М. П. Туров // Київ, 2009. – 325 с.

Додаток №1

Як дівчата ворожили або ярмарок ремесел.

Автор педагог-організатор КЗ «Загальноосвітня школа І-ІІІ ст.. ім.. М. Коцюбинського ВМР» Дячок Ю.Ю.

Мета: ознайомити учнів такими поняттями як «гутник», «бортник», «бондар», «мірошник»; розширити знання про минуле українського народу, трудові дії та знаряддя праці; закріпити знання дітей про побут та звичаї предків; викликати почуття поваги до трудівників та прагнення сумлінно працювати; сприяти розвитку трудової активності і працьовитості школярів; поглибити у дітей усвідомлення того, що добробут нашої країни і всіх громадян примножується працею; виховувати в учнів почуття патріотизму.

Дійові особи:

Наталка – господиня світлиці

Дівчина 1

Дівчина 2

Дівчина 3

Перебіг виховного заходу

(На сцену виходить Наталка з відром, співає, доходить до середини, ставить відро. Слідом за нею співаючи виходять дівчата)

Наталка: От я вже й води принесла, і тісто на варенички встигла замісити, ще й хлопчиків та дівчаток до нас на вечорниці запросила. Подивіться як багато у нас сьогодні помічників. До речі, друзі *(до дітей)*, знайомтеся. Це мої подружки, найкращі дівчата у цілій околиці Уляна, Оксана та Настуня. І я, Наталка. Так, годі вже байдики бити, бачу, що з дороги ви вже встигли відпочити, отож, дівчаточка, до роботи! Сьогодні на нас чекає багато чого цікавенького. Адже здавна перед святами всі дівчата ворожили...

Дівчина: А що ж нового ми під час ворожіння дізнаємося?

Дівчина 2: Отож бо!

Дівчина 3: Знову під подушку будемо записки класти?

Дівчина 2: І що тут такого? Чим мені допоможе знання про те, у якому боці житиме мій суджений. Зараз же куди не глянь – скрізь кордони відкриті. Може, мій майбутній чоловік взагалі буде королем Монако...

Наталка: А чому це ви раптом вирішили, що ми будемо записки писати? Є ще багато інших варіантів...

Дівчина 1: Ми ворожитимемо на ім'я судженого?

Дівчина 2: Тю! Та ж у нас в селі 10 Петриків, 6 Степанів, а Макарів, Назарів, Остапів – то взагалі й не злічити. Як знати, хто ж саме той – єдиний?

Наталка: *(перебиваючи дівчат)* Та годі вже вам, дівчата! Сьогодні я вам пропоную дізнатися про професію вашого майбутнього чоловіка.

Дівчата разом: Професію?

Наталка: Саме так! Адже, мої любі, знаючи яким ремеслом володітиме суджений, можна дізнатися, яким господарем він буде та й яке майбутнє на вас чекає. От, для прикладу, якщо він буде бортником – той майбутнє буде у вас солодким, як мед. Якщо ж поталанить вийти заміж за мірошника – то хліб завжди буде на столі. А якщо вже вийде хто за коваля – то терплячішого чоловіка годі й шукати.

Всі одночасно: *(Гомін)* О-о-о!!! Як цікаво! А я про таке ніколи не чула!

(Наталка з-за столу витягує чобіт)

Наталка: Для сьогоднішнього ворожіння нам, дівчаточка, потрібен буде чобіток, який я вже заздалегідь приготувала.... А для того, аби він набув чарівної сили і правильно нам долю вказав, нам всім потрібно голосно сказати такі слова:

(слова з'являються на екрані)

Чобіток, лети-біжи,

Про майбутнє розкажи.

Ти професію відкрий,

Ремесло для всіх розкрий.

Дівчина 1: *(підбігає до Наталки, бере чобіт)* Якщо ніхто не проти, я буду першою! *(стає посередині, заплющує очі, міцно притискає чобіт до себе і швидко повторює слова, після – розплющує очі)*. Ой! А чому ж нічого не відбулося?

Наталка: *(підходить до дівчини і злегка приобіймаючи)* Дівчата, не поспішайте! По-перше, я сказала, що слова мають говорити всі разом, а по-друге, придивіться уважно, у нас же стільки помічників! Погляньте, скільки хлопчиків і дівчаток у цій залі. З їх допомогою у нас точно все вийде! *(звертаючись до дітей)* Друзі, привіт! Чи згодні ви нам допомогти? Якщо так, то тоді ви разом з нами маєте голосно промовити слова, які ви зараз бачите на екрані... Отже, 1,2,3.

(діти промовляють слова лунає чарівна музика, на екрані з'являється надпис «Бортник»)

Дівчина1: Бортник?

Всі дівчата: Що це за професія така?

Наталка: А це професія солодка! Адже бортником наші предки називали пасічника. Назва цього ремесла пішла від назви перших вуликів – «бортів», які виготовлялися із стовбурів дерев. Вийти заміж за бортника – велика удача, адже чоловіки, які володіють вмінням догляду за бджолами, дуже уважні, охайні та чуйні. Не кожному під силу справлятися із бджолиними сімействами.

Дівчина 3: Так-так, я чула від свого дідуся, що бджоли – створіння не лише працюючі, але й дуже примхливі, і не кожного до свого вулика підпускають.

Дівчина2: Звісно, вулик – це ж їх домівка, там живе їх королева, і туди вони приносять найцінніше – нектар, здобутий з квітучих рослин важкою працею, який згодом перетворюється на усім нам відомий мед.

Дівчина 3: Аби бортник міг відкачати з вулика 1 л меду, бджолі необхідно здійснити політ від вулика та назад 8 мільйонів разів

Дівчата всі разом: Ого!

Наталка: *(Звертаючись до дітей)* Так, працюючість бджілок нам потрібно брати за приклад. І мені дуже цікаво наскільки ви, друзі, працюючі. Підійміть ручки ті, хто вдома допомагає по господарству.

Дівчина1: Хто миє посуд?

Дівчина 2: Прибирає у своїй кімнаті?

Дівчина3: Охайно складає іграшки?

Наталка: Судячи з кількості піднятих рук, можна зробити висновок, що всі дітки у цій залі – справжні помічники

Дівчина3: Або, як кажуть у народі, справжні «бджілки-трудівниці»....

Наталка: І все ж таки мені цікаво, чи впораються наші маленькі помічники із завданням, яке щоденно виконують бджоли, а саме добути квітковий нектар та принести його у вулик. *(до дітей)* Хто готовий випробувати свої сили?

Дівчина1: Отож, друзі, хто з вас має в руках жовту фішку з зображенням бджоли та червону фішку з зображенням квіточки, прошу вас піднятися з місця і вийти до нашої світлиці.

(дівчата допомагають дітям об'єднатися в команди, в цей час помічники виносять на сцену «Вулик» та «квіти з пилком»)

Дівчина 3: Бачу, що команди вже зайняли свої місця. Перед кожною з них ви бачите «Квітку», яка у своїх пелюстках зберігає нектар. Кожен з учасників обох команд, на деякий час має уявити себе справжньою бджілкою, добути нектар з квітки і принести його до вулика.

Наталка: А для цього потрібно... за моїм сигналом, як це робить зараз Уляна, по одному підбігти до квітки, яка стоїть навпроти вашої команди, дістати звідти одну кульку з нектаром, поставити її до медоносного резервуару, потім доправити до вулика. Після чого ми маємо повернутися до команди, передати резервуар наступному гравцю і стати в кінець команди, аби знову чекати своєї черги.

Дівчина 1: Команда, яка першою впорається із завданням, перемогла, і всі її учасники отримують значок-відзнаку юного бджолярика.

Наталка: *(До дітей)* А ми, шановні, друзі, не забуваймо вболівати і оплесками підтримувати гравців. Отож , 1,2,3, - почали.....

(Після закінчення гри)

Наталка: І, ми вже знаємо команду переможця. Команда «.....» на пів каблучка була спритнішою і тому, всі її учасники отримують отримують житон-відзнаку «Чемпіон». Про те, друзі, ми не можемо залишити без уваги старання команди «.....» вони заслуговують ваших оплесків.

Дівчина 1: Наталко, а це бджоли кожного дня так працюють?

Наталка: Кожного дня!

Дівчата всі разом: Ого !

Наталка: А керує і допомагає їм «бортник»!

Дівчина 3: Або, як тепер кажуть, пасічник!

(дівчата зачаровано замовкають)

Наталка: Дівчата, досить поміж хмарами літати, нам ще треба дізнатися і про інші професії...

Дівчина 1: *(оглядається по сторонах)* Ой, а де ж це наш чарівний чобіток?

Дівчина 3: А ось він в мене, я його приміряти хотіла!

Дівчина 2: Настуню, ти ще й досі віриш в те, що взувши чобіток і в тебе чарівна сила з'явиться?

Дівчина 3: А чому б і ні?

Дівчина 2: А тому, що ти ще замала для чар і тільки перший рік на вечорниці ходиш...

Дівчина 3: Хоч мала, за те спритна!

(з обох сторін до дівчат підходять Наталка та Уляна. Розводять дівчат в різні сторони)

Наталка: Годі вже вам чубитися...

Дівчина 1: Так-так, набридло вже! З таким успіхом ми ні про яке інше ремесло не встигнемо дізнатися!

Наталка (до дітей): А, по скільки, чобіток уже в мене, пропоную продовжити наше ворожіння і знову всім разом сказати вже відомі нам слова, які ви можете побачити на екрані

(діти з дівчатами та Наталкою говорять. На екрані з'являється напис «Бондар»)

Дівчина 3 (до дівчини 2 сміючись): От в тебе, Оксано, чоловік буде бондар!

Дівчина 2: От і добре!*(замріяно)* Ви тільки послушайте як звучить «БОНДАР»

Дівчина 1: Звучить це слово дійсно гарно але, що воно означає? Що це за ремесло таке?

Дівчата разом: Наталко, може ти нам розкажеш уже?

Дівчина 2: Ми просто згораємо від нетерпіння....

Наталка: Бондарем, дівчата, називають людину, яка виготовляє бочки! Люди цієї професії мають «золоті» руки і добре розуміються на сортах дерев. А крім того, це люди вольові та терплячі.

Дівчина 2 : Тю, теж мені диво! *(кривляючись)* Розуміються на сортах дерев...

Дівчата 1 та 3: А навіщо?

Наталка: А для того, що для кожного конкретного виробу, потрібно обрати відповідний сорт дерева. Зокрема, ті, вироби, що призначаються для зберігання чи перенесення рідин, виготовляються з твердого дерева, зазвичай з дуба. Та й взагалі, це ремесло вимагає неабияких навичок і майстерності.

Дівчина 2: *(розгублено)* А якщо я не хочу заміж за бортника?

Дівчина 3: Дійсно, що тоді робити?

Наталка: Це взагалі не проблема. Коли заміж не хочеш, то завжди можна небажаному кандидату гарбуза дати...

Дівчина 2: Точно! Коли даєш небажаному жениху гарбуза - це ж означає відмову...

Дівчина 3: А гарбузи для відмови можна зберігати в бочках, виготовлених бортником. Цікаво, а скільки ж гарбузів влізе в ось цю бочку *(показує)* ?

Наталка: Я думаю, не менше п'яти.

Дівчата всі разом: Ти впевнена?

Наталка: Звичайно! *(підзиває дівчат до себе)* Дівчата, погляньте, у нас є дві бочки і десять гарбузів, зала нашої світлиці умовно поділена на два сектори, тобто виходить наче дві команди.

Дівчина1: І що?

Наталка: А давайте подивимося яка команда швидше доправить гарбузи з кінця зали до бочок, які ми поставимо перед нашою світлицею?

Дівчата всі разом: Давайте подивимося!

Дівчина 1: Мені здається, що це буде весело....

Наталка: А для того, аби влаштувати таку перевірку вам, друзі, потрібно буде, по руках передати гарбузики від останнього ряду до першого. Кожен сектор отримає їх по п'ять. Їх вам за моїм сигналом подадуть наші помічники. Коли гарбузи будуть в руках хлопчиків та дівчаток, які сидять на першому ряду, вони їх, тобто гарбузи, мають швиденько вкинути в бочку, яка знаходиться до них

найближче. Та частина зали яка з завданням впорається перша – перемогла. Починаємо...

Дівчина 1: Ой, а я так вболівала, так вболівала! Аж в горлі пересохло!(покашлює)

Дівчина 2: (даючи кухлик з водою) На, водички попей!

Дівчина 1: (розглядаючи кухлик) Наталко, а де ти взяла такий кухлик? Це ж справжнісінький витвір мистецтва..

Наталка: Цей кухлик мені подарував один знайомий ремісник)))

Дівчина 1: А що це за ремісник?

Дівчина 2: А хто це?

Дівчина 3: А яким ремеслом він володіє?

Наталка: Подруги, занадто багато запитань... Цей ремісник - працівник гуті. Гутник тобто. ..

Дівчина 1: Наталко, не уникай відповіді.

Наталка: Нічого я не уникаю....

Дівчина 3: Уляно, Оксано, здається мені, що і Наталка з нами ворожить не заради розваги. Є в неї і свій інтерес!

Дівчина 2: Точно! Хоче про свого гутника дізнатися!

Наталка: Про професію гутника я і так, без ворожіння знаю... Гутник – це майстер складувної справи. Творінням рук гутника є різноманітні чарки, глечики, пляшки, графини, барильця. А також декоративні статуетки, які стануть достойною прикрасою будь-якої оселі.

Дівчина 2: О! Тепер, Наталко, твої естетичні вподобання нарешті будуть задоволені...

Наталка: (сідаючи на лавку дівчата поступово приєднуються) Доречі, з приводу естетичних смаків, у нас же сьогодні вечорниці, а на вечорницях прийнято співати.

Дівчина 1: О обожною співати

Дівчата 2, 3 та Наталка разом: Ми вже встигли помітити!

Дівчина 2: На минулих вечорницях!

Наталка: Тільки не починайте сваритися, давайте краще пісню заспіваємо. Знаєте, ось цю, мою улюблену

Дівчата разом: Яку?

Наталка: Українську народну! «Ой, у вишневому садочку!» (До дітей) А ви, друзі знаєте цю пісеньку? Хочу запропонувати вам заспівати її разом з нами!

Дівчина 3: Наталко, в пісні йдеться про те, що у садочку соловейко щебече. Але буквально вчора я була у сусідському саду, то там були не лише соловейки, але й поросята, корови, коні, дві собаки, кіт і я навіть жабу помітила.

Наталка: Згодна, у садах бувають не лише соловейки! Але соловейки то щебечуть, а...

Дівчина 1: *(перебиваючи Наталку)* А поросята хрюкають, корівки мукають, жабки квакають, а коти м'яцкають. А коли так, пропоную про них всіх і заспівати.

Всі разом:Давайте спробуємо!

Дівчина 1: Крім того, наші маленькі помічники нам допоможуть. *(до дітей)* у вас це так гарно виходить!

Наталка: Та для того, аби у нас все вийшло, давайте домовимося, слова

«Ой у вишневому садочку,там соловейко щебетав» або «Там поросятка хрюкали» - будемо співати ми з дівчатами. А приспів, який має імітувати ту тваринку, про яку ми згадаємо, спробуємо заспівати всі разом. *(До дітей)* Домовилися?

Дівчина 2: Вийти у нас має приблизно так! Ми співаємо:«Ой у вишневому садочку, там соловейко щебетав»

Наталка:А ви, друзі, маєте нам відповісти словами, які бачите на екрані: «Фіть - фіть, фіть, тьох - тьох - тьох, ай – я – я – ох – хо – хох ,там соловейко щебетав!»

Дівчина 3: Або ж, у випадку поросят, ми співаємо: «Ой, у вишневому садочку, там поросятка хрюкали» ви маєте відповісти:

«Хрю – хрю – хрю, рох – рох – рох» (2р) – там поросятка хрюкали

Наталка: *(До дітей)* Підказка, дорогі наші гості, буде у вас перед очима на екрані. Отож, починаємо!

можливі варіанти: поросятка хрюкали, жабки квакали, усі коровки мукали, усі дітки плескали

(на останніх словах дітки підіймають руки вгору і голосно собі аплодують)

Наталка: Дівчата, що ми заспівалися й про ворожіння забули! Несіть но сюди наш чарівний чобіток. (До дітей) Друзі, ви ще пам'ятаєте слова, які допоможуть чобітку розкрити нам таємницю давніх ремесел? Отож, погляньте на екран, та всі голосно, разом з нами скажемо слова.....

(На екрані з'являється напис «Коваль»)

Дівчина 3: Хм, коваль, щось таке я вже раніше чула...

Дівчина 2: Так - так, нам про коваля Наталка говорила, коли ми тільки прийшли. *(До Наталки)* Здається ти говорила, що терплячішого чоловіка годі й шукати. А мені саме такий і потрібен. Все вирішено, вийду заміж за коваля!

Наталка: Оксаночко ковалі вони не тільки терплячі але й дужі та витривалі. Для того, щоб «закалити» метал вогнем і тим паче виготовити з нього якусь річ, треба мати неабияку силу.

Дівчина 1: Якщо я не помиляюся, то це ковалі виготовляють підкови

Дівчина 3: Щось не пригадую я, Улясю, щоб у тебе кінь був. Навіщо це тобі підкова?

Наталка: Настуню, а хіба ти не знаєш? Підкова вважається символом щастя та удачі, не дарма вішають її біля входу в оселю. Крім того, підкова – сильний оберіг, адже метал, з якого її виготовляють, проходить через обробку вогнем та водою.

Дівчина 3: Навіщо вогнем?

Наталка: Для того аби метал став гнучким, його потрібно добряче розігріти – до червона. А нагрівають його на відкритому вогні.

Дівчина 1: Тоді для чого вода?

Наталка: Вода потрібна для того, щоб охолодити вже готовий виріб. Коли ковалю треба зробити багато дрібних виробів, підков для прикладу, він спочатку надає металу бажаної форми та вивішує їх на сталю жердину, і лише потім студить у воді.

Дівчина 2: Важко, мабуть, володіти цим ремеслом.

Наталка: Зараз ми це в'яснимо! Друзі, подивіться уважно у кого в руках є зелена чи блакитна фішки з зображенням підкови, піднімайтеся зі своїх місць та підходьте до наших помічниць. А поки наші команди готуються до виходу, наші помічники, Остап та Богдан внесуть до світлиці жердини з уже готовими підковами.

Дівчина 1 : Зараз, друзі, вам потрібно уявити себе справжніми ковалями.

Наталка: А завдання для вас таке: Кожна з команд зараз отримає жердинку, адже щойно викувані підкови дуже гарячі і руками їх чіпати не можна. А тепер увага на дівчат, вам, друзі, точно так само, як це зараз робитимуть Уляна та Настуня, по черзі потрібно взяти жердинку в руки, підбігти до жердини, яка стоїть навпроти вашої команди зняти з неї підкову, а потім опустити її до басейну з водою, щоб охолола.

Дівчина 2: Команда-переможець, за свої старання отримає відзнаку - «підковку на щастя».

Наталка: 1,2,3 – почали.

(Після закінчення гри)

Наталка: І, ми вже знаємо команду переможця. Команда «.....» на пів каблучка була спритнішою і тому, всі її учасники отримують отримають підковку «на щастя». Про те, друзі, ми не можемо залишити без уваги старання команди «.....» вони заслуговують ваших оплесків.

Дівчина 3: Наталко, а на всіх вечорницях тільки ворожать та співають?

Дівчата 1 та 2: Чому? На вечорницях ще й танцюють!

Наталка: Ой, як згадаю свої вечорниці, аж серденько тьохнуло.

Дівчина 3: В танцювальному ділі мені рівних не має...

Наталка: Не вихваляйся дарма...

Дівчина 3: Б'юся об заклад, що ніхто більше мене обертасів не зробить

Наталка: А давай я спробую

Дівчата 1,2: Ой!

Наталка: *(до дітей)* Давно цього я не робила, тому попрошу вас, друзі оплесками підтримати мене та Настуню.

(Лунає музика. Настуня та Наталка крутять обертаси)

Дівчина 1: Обертаси, це звичайно добре, але я думаю, що хлопчики та дівчатка, які знаходяться у нашій світлиці теж не проти розім'ятися.

Дівчина 2: тому, друзі, підіймайтеся зі своїх місць. Нарешті ми будемо танцювати.

(розучуємо танок-масовку)

Після танцю Настуня вибігає за куліси, потім повертається назад

Дівчина 3: А на вулиці вже зовсім темно! Мабуть, додому вже треба повертатися..

Дівчина 1,2: Що уже?

Всі разом: Ой!

Наталка: Нажаль, потрібно прощатися з нашими маленькими друзями!

Всі разом: Ой!

Наталка: *(до дітей)* А вам, друзі, хочеться сказати

Дівчина 1: Яку професію ви б не ви брали в майбутньому...

Дівчина 2: Яким би ремеслом не володіли...

Дівчина 3: В якій стороні б не працювали...

Всі: Ви маєте бути майстрами своєї справи!

Наталка: І....

Всі: Не забудьте завітати до нашої світлиці на наступні вечорниці!

Наталка: До побачення !

